

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SINIF YÖNETİMİ KONUSUNDAKİ ÖZ YETERLİK İNANÇLARINI BELİRLEME ÖLÇEĞİ (SYÖİÖ) GELİŞTİRME ÇALIŞMASI*

Şaban ÇETİN**

ÖZET

Öğretmen ve öğrencinin yüz yüze geldiği, eğitim hizmetlerinin üretildiği, öğretimin yapıldığı ve öğrenmenin gerçekleştiği ortak yaşantı alanı olarak tanımlanan sınıflarda, yaşantıların önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda gerçekleşmesinden öncelikle olarak öğretmenler sorumludur (Dönmez, 2008:14, Aydın, 2009:3). Dolayısıyla etkin bir sınıf yönetimiyle ilgili olarak öğretmenler için bir çok görev tanımlanmakta ve bu görevleri yerine getirmeleri beklenmektedir. Mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri yerine getirmeleri, onların iyi eğitim almalarının yanı sıra, görev ve sorumluluklarını yerine getirebileceklerine olan inançları ile de yakından ilgilidir. Öğretmen adaylarının henüz öğrencilik yıllarında iken sınıf yönetimine dair geliştirecekleri öz yeterlik algıları öğretmenlik mesleğini icra etmelerinde büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi özyeterlik inançlarının belirlenmesine katkı sağlayacak bir ölçme aracı geliştirmektir.

Bu amaç doğrultusunda 29 maddelik bir deneme formu hazırlanmış ve bu form Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinde 2010-2011 güz döneminde öğrenim gören 442 son sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Uygulamadan elde edilen veriler üzerinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi çalışması sonucunda ölçeğin iki farklı yapıdan oluştuğu gözlenmiştir. Bu iki yapının, uzman görüşleri doğrultusunda “Sınıf yönetimi Yeterlik İnancı” ve “Sonuç Beklentisi” boyutlarını yansıttığına karar verilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanan ölçeğin tamamına ilişkin, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0.81$ olarak belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi çalışmaları sonucunda ise ölçeğe dair uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Yönetimi, Öz yeterlik inancı, Ölçek Geliştirme

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fak. Eğitim Bilimleri Bölümü El-mek: scetin@gazi.edu.tr

**DEVELOPMENT OF A SCALE TO MEASURE PROSPECTIVE
TEACHERS' SELF-EFFICACY BELIEFS REGARDING
CLASSROOM MANAGEMENT (CMSES)**

ABSTRACT

Teachers are primarily responsible for the realization of experiences in classrooms which are defined as living areas where teacher and student are faced with each other, education serviced are produced and learning is realized (Dönmez, 2008:14, Aydın, 2009:3). Therefore, various tasks are defined for teachers regarding classroom management and they are expected to realize them. Their fulfilments of competences required by the profession are related with their education, as well as their beliefs regarding performing duties and responsibilities. The self-efficacy perceptions of prospective teachers relating with classroom management, which was developed in the period when they were receiving education, has significant place in performing their teaching profession. Thus, this study aims to In develop a measuring scale which contributes to determine the classroom management self-efficacy beliefs of prospective teachers.

In accordance with this purpose, test with 29 items was prepared and this test was applied to 442 senior students receiving education at the Faculty of Technical Education of Gazi University in 2010-2011 fall semesters. Exploratory and confirmatory factor analysis was applied on data obtained from the implementation. The results of exploratory factor analysis indicated the existance of two structures in the scale. In accordance of expert opinions, these two structures were decided to reflect the dimensions of "Classroom Management Self-Efficacy Belief" and "Outcome Expectancy". "Cronbach Alfa internal consistency coefficient determined as $\alpha=0.81$ regarding the whole scale whose validity and reliability studies were completed. The results of confirmatory factor analyses indicated acceptable levels of goodness of fit indexes regarding the scale.

Key Words: Classroom Management, Self-Efficacy Beliefs, Scale Development

Giriş

Sınıf, eğitim-öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği ortak bir yaşama alanıdır. Okulda geçirilen sürenin yaklaşık dört saati ortak yaşam alanı olarak tanımlanan sınıflarda geçmektedir. Eğitim için birincil değişken olan öğrenci, öğretmen, program ve kaynaklar sınıf içindedir. Bu nedenle sınıfın iyi yönetilmesi, eğitimde amaçlara ulaşmak dolayısıyla başarılı olmak için ilk adım olarak kabul edilmektedir (Demirtaş, 2005:5).

Sınıf yönetimi, sınıfta etkili bir öğrenme-öğretme sürecinin gerçekleşebilmesi ve sonuçta beklenen eğitsel başarıya ulaşılabilmesi için, öğretmen tarafından gerekli ortam ve koşulların hazırlanması ve sürdürülmesini ifade eder (Şişman, 1999:177-178).

Öğretmen etkililiğine ilişkin yapılan çoğu araştırmada öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin, öğretimin başarısını belirlemede birinci derecede önem taşıdığı vurgulanmaktadır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013*

Sınıf yönetimi becerileri yetersiz olan öğretmenler büyük olasılıkla başarısız olmaktadır (Celep 2000:1). Başarı; öğretmenin bilgili olmasına değil, öğrencilerini etkileyebilmesine bağlıdır. Öğretmenin kişilik özellikleri, mesleki deneyimi, öğretim stili, kültürü, aldığı hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim sınıf yönetimini etkiler (Erdoğan, 2004:26). Bandura'ya göre başarı sadece bir işi yapmak için gerekli becerilere sahip olmaya bağlı değildir. Başarı aynı zamanda bir becerinin etkin şekilde güvenle kullanımını da gerektirir (Bandura, 1995:3).

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri yerine getirmeleri, onların iyi eğitim almalarının yanı sıra, görev ve sorumluluklarını yerine getirebileceklerine olan inançları ile de yakından ilgilidir (Yılmaz M. ve diğerleri, 2004). Öz yeterlik inancı, bireylerin karşılaşacakları olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceklerine ilişkin bireysel yargılarıyla ilgilidir (Bandura, 1982).

Öğretmen yeterliliği, öğretmenlerin öğrenci performansını etkileme yeteneğine sahip olduklarına inanma derecesi ya da öğretmenlerin zor öğrencilerin bile ne kadar iyi öğrenebileceklerine ve bu yönde onları etkileyebileceklerine yönelik inançları olarak tanımlanmıştır (Guskey ve Passaro, 1994:4).

Öz yeterlik inançlarını belirleyen dört temel kaynak vardır; bireylerin doğrudan kendi deneyimlerinden kazandığı bilgileri, bireylerin başarılı veya başarısız uygulamalarına ilişkin gözlemleri, bireyin başarısına ilişkin toplumun etkisi ve bireyin başarıya ilişkin psikolojik durumudur (Bandura,1995).

Öğretmenlerin öz-yeterlik inançları, öğretmek için gösterdikleri çaba, amaç ve öğretmeye karşı olan isteklerini etkilemektedir (Tschannen-Moran vd., 1998: 16). Öğretmenin öz-yeterlik inancı arttıkça öğrenci kontrolünde daha insancıl bir yaklaşım benimsediği, öğretmenin yaptığı işten daha çok doyum aldığı vurgulanmaktadır (Goddard & Goddard, 2001: 808). Diğer taraftan düşük öz-yeterlik inancına sahip öğretmenler, eğitimde daha geleneksel yöntemler kullanmaya ve kontrollü bir öğretim ortamı oluşturmak için otoriter yönetim stratejileri izlemeye eğilim göstermektedirler (Collins vd., 2002: 6).

Konuya dair yapılan çalışmalar, öğretmen adaylarının öğretim yöntemlerini kullanma ve sınıf yönetimi yeterlikleri konusunda yüksek bir özyeterliğe sahip olarak göreve başladıklarında daha azimli olduklarını ve daha çok çalıştıklarını ortaya koymuştur. (Milner, 2002)

Sınıf yönetimi becerilerinin öğretmenlik mesleğinin ilk yıllarında önemli bir sorun olarak ortaya çıktığı ve halen zorluk yaşadıkları problemler listesinin başında yer almaya devam ettiği bilinmektedir. Bu durum öğretmenlerin hizmet öncesinde sınıf yönetimi konusunda daha yetkin olmalarını bir zorunluluk haline getirmektedir (Açıkgöz, 2007:182-194). Bu konudaki yetkinlik düzeyinin sağlıklı belirlenebilmesi için uygun ölçme araçlarının geliştirilmesi ve kullanılması gerekmektedir.

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde öz-yeterlik inançları konusunda bir çok çalışmanın yapıldığı gözlenmektedir (Gibson & Dembo, 1984; Woolfolk, Rosoff & Hoy,1990; Enochs & Riggs, 1990; Guskey & Passaro, 1994; Cannon & Scharmann, 1996; Soodak & Podol, 1998; Tschannen-Moran & Hoy, 2001).

Ülkemizde konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde ise öğretmen adaylarının farklı alanlarla ilgili ve özellikle genel öğretmenlik özyeterliklerini belirlemeye ilgili araştırmalara rastlamak mümkündür (Çakıroğlu ve Işıksal, 2009; Gürol, Altunbaş ve Karaaslan,2010; Sağ, 2010; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Doğan, Beyaztaş ve Koçak, 2012).

Ancak, gerek yurt dışı gerekse yurt içinde yapılan çalışmalar daha çok öğretmen ve öğretmen adaylarının genel öğretmenlik özyeterliklerini belirlemeye yöneliktir. Başlı başına sınıf yönetimi özyeterliğini ölçmeye yönelik bir ölçme aracına rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/...Fall 2013

çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi özyeterlik inançlarını belirlemeye yönelik ölçüm güvenilirliğine sahip bir ölçme aracı geliştirmektir.

Yöntem

Ölçek geliştirmeyi amaçlayan bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama çalışmaları geçmişte veya halen mevcut olan bir durumu, olayı, bireyi, toplumu veya nesneyi kendi koşulları içinde ve olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Büyüköztürk vd., 2008:177-178). Bu nedenle bu araştırma tarama modelinde betimsel bir özellik taşımaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinde 2010-2011 güz döneminde öğrenim gören 1550 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma bir ölçek geliştirme çalışması olduğu için ve çalışma evreninin tamamına ulaşmak zor olacağı için örneklem alma yoluna gidilmiştir. 13 bölüm arasından 4 bölüm random olarak belirlenerek, bu bölümlerde öğrenim gören 95'i kız ve 347'si erkek olmak üzere 442 son sınıf öğrencisi pilot uygulama içerisinde yer almıştır. SYÖİÖ'nin geçerlik ve güvenilirlik analizleri bu öğrencilerden elde edilen veriler üzerinden yapılmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan sayının belirlenmesinde, Tabachnick ve Fidell'in (2007) faktör analizi için verdiği ölçütler de dikkate alınmıştır. Bu ölçütlere göre faktör analizi için 300 kişi "iyi", 500 kişi "çok iyi" ve 1000 kişi "mükemmel" olarak değerlendirilmektedir.

Ölçek Geliştirme

SYÖİÖ'nin geliştirilmesi amacıyla, ilk aşamada ilgili literatür incelenmiş ve 29 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Dört kişilik bir uzman grubunun görüşü alındıktan sonra ölçeğin deneme formu oluşturulmuştur. Formun uygulanmasından elde edilen veriler üzerinde ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. İlk olarak Cronbach's Alpha katsayısı ve bu kapsamda madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Madde toplam korelasyonları değerlendirilirken 0.30'un altında kalan ve eksi değere sahip maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bunun yanında KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklem uygunluğu testi ve Bartlett's testi yapılmıştır. Analizler sonunda birinci faktörde faktör yük değerleri .45'den düşük çıkan, faktör yük değerleri farklı faktörlerde birbirine yakın olan, ayırt ediciliği düşük olan ve diğer ölçek maddeleri ile düşük korelasyon veren 14 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçekte yer alan her bir maddenin sınıf yönetimi özyeterlik inançlarına ilişkin olarak kişileri ayırt etmede ne derece yeterli olduğu ölçek puanlarına göre üst %27'lik grup ile alt %27'lik grubun madde puanları arasındaki farkın anlamlılığı için t-testi kullanılarak incelenmiştir. SYÖİÖ'nin nihai formu 15 maddeden oluşmuştur. Yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analizi (AFA) yanı sıra açıklayıcı faktör analizinden elde edilen yapıların (faktörlerin) kurgulanan yapıyı ne ölçüde tanımlayabildiğini belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Ayrıca ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği için bu gruptan 200 öğrenciye ölçek 20 gün arayla tekrar uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırmanın açıklayıcı faktör analizi ve madde analizi çalışmaları SPSS 13.0 paket programıyla gerçekleştirilirken; doğrulayıcı faktör analizi çalışmaları, Lisrel 8.50 (Linear Structural Relation Statistics Package Program) programı ile gerçekleştirilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

BULGULAR**SYÖİÖ'nin Geçerlik Çalışmasına İlişkin Bulgular****Yapı Geçerliği**

Bu bölümde, SYÖİÖ'nin yapı geçerliği kapsamında AFA ve DFA uygulanmıştır.

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)

Ölçeğin yapı geçerliği, faktör yapısı, açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile incelenmiştir. Faktör analizi yapmadan önce verilerin faktör analizine uygunluğunu tespit etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Barlett Spehericity testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu 15 maddenin faktör analizi için KMO değerinin .82 olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde faktör analizi için minimum KMO değerinin .60 olması ve Barlett Spehericity testinin de anlamlı çıkması gerektiği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2007:126). Dolayısıyla bu çalışmadaki KMO değerinin uygun düzeyde olduğu söylenebilir. Barlett testi sonucu 1591,80 ($p < .001$) olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu ölçüm yaptığımız değişkenin evren parametresinde çok değişkenli olduğunu göstermektedir. Araştırmada, faktör sayısına her hangi bir müdahale yapılmamış, Ölçeğin birbirinden bağımsız alt faktörlerini belirlemek için varimax dik döndürme yöntemi kullanılmıştır. Faktör yüklerinin alt kesme noktası olarak 0.45 değeri ölçüt olarak alınmıştır. *Varimax* rotasyon yöntemi kullanılarak yapılan temel bileşenler faktör analizi işlemi sonucunda özdeğerleri 1'den büyük 3 faktör elde edilmiştir. Bu faktörlerden sırasıyla ilkinin özdeğeri 4.23'dür ve açıklanan toplam varyansa %20.85 düzeyinde bir katkı sağlamaktadır. İkinci faktörün özdeğeri ise 1.90'dır ve açıklanan toplam varyansa katkısı %20.01'dir. Üçüncü faktörün toplam varyansa katkısı %5'in altında olduğu ve temel yapıyı sıkıntıya sokacak ve isimlendirmesinde güçlük yaratacak bir yapıda olduğu için uzman görüşüne dayalı olarak temel iki faktörde karar kılınmıştır. Bu kalan iki faktörün toplam varyansın % 40,85'ini açıkladığı gözlenmiştir. Bu değerler tek başlarına ele alındığında ölçeğin iki faktörlü bir yapı gösterebileceği düşünülmektedir. Nitekim faktör sayısının yüksek tutulması, açıklanan varyansı arttırmakta, ancak bu kez de faktör isimlendirmede ve onları anlamlı kılmada zorluk yaşanmasını muhtemel kılmaktadır (Büyüköztürk, 2007:126). Analiz sonunda elde edilen varyans oranları ne kadar büyükse faktör yapısı da o kadar güçlü olmaktadır. Bu düzeyin sosyal bilimlerde %40 ile %60 arasında olması yeterli kabul edilmektedir (Tavşancıl, 2002:48).

Faktör analizinin ilk sonuçları incelendiğinde, bazı maddelerin her iki faktörde de yüksek yük değerine sahip oldukları gözlenmiştir. Bu kriterler doğrultusunda 14 madde ölçekten çıkarılarak faktör analizi tekrar yapılmıştır. Analiz sonucunda iki boyuttan ve 15 maddeden oluşan SYÖİÖ nihai şeklini almıştır. Faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci alt boyutunun 8 maddeden (3, 8, 9, 13, 14, 16, 17, 12), ikinci alt boyutunun ise 7 maddeden (1, 6, 7, 10, 11, 29, 20) oluştuğu gözlenmiştir. Tablo 1'de görüldüğü gibi İki faktör için de faktör yüklerinin .50 ile .69 arasında değiştiği görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/...Fall 2013

Tablo 1. Sınıf Yönetimi Öz yeterlik İnançları Ölçeği (SYÖİÖ) Faktör Yapısı

FAKTÖRLER	Faktör Ortak Varyans	Varimax Faktör Yükleri	Öz değer	Faktör Açıklanan Varyans %
Faktör 1: Sınıf yönetimi Yeterlik İnancı			4,231	20,845
3. Etkili bir sınıf yönetimi konusunda ne yapmam gerektiğini biliyorum.	,311	,520		
8. Sınıfta oluşacak istenmeyen durumlar karşısında ne yapacağım konusunda bir fikrim yok.	,311	,534		
9. Sınıfta yaşanacak olumsuzlukları kolaylıkla aşabilirim.	,308	,551		
13. Keşke her derste sınıfta iki öğretmen bulunsa.	,384	,498		
14. Sınıfta öğrencilerle karşı karşıya kalma düşüncesi beni çok tedirgin ediyor.	,488	,666		
16. Fırsat olsa uygulamalarda sürekli ders anlatmak isterim.	,374	,609		
17. Sınıf yönetimi ile ilgili konularda düşüncelerimi her ortamda açıklayabilirim.	,472	,673		
12. Arkadaşlarımla sınıf yönetimi konusundaki problemlerinin çözümüne her zaman akılcı katkılar getirebilirim.	,491	,690		
Faktör 2: Sonuç Beklentisi			1,897	20,008
1. Kendimi ne kadar zorlarsam zorlayayım sınıfı etkili bir şekilde yönetebileceğimi düşünmüyorum.	,251	,501		
6. Öğrencilerin derslerindeki başarıları öğretmenlerin sınıfı etkili bir şekilde yönetmesiyle doğrudan ilişkilidir.	,455	,624		
7. Sınıfı nasıl yönettiğim konusunda değerlendirilmek hoşuma gitmez.	,455	,636		
10. Sınıf ile ilgili şikayet ne kadar az ise bu büyük ölçüde öğretmenin sınıf yönetimindeki başarısından kaynaklanmaktadır.	,458	,657		
11. Öğretmenlikte yaşayacağım sıkıntıların kesinlikle sınıf yönetimi konusunda olmayacağını düşünüyorum.	,472	,662		

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 12 Fall 2013

FAKTÖRLER	Faktör Ortak Varyans	Varimax Faktör Yükleri	Öz değer	Faktör Açıklanan Varyans %
Faktör 2:Sonuç Beklentisi				
29.Sınıf yönetimi konusunda gerekli becerilere ne derece sahip olduğumu merak ediyorum.	,493	,674		
20.Öğretmen olup derse girdikçe sınıf yönetimiyle ilgili çok etkili deneyimler edineceğime inanıyorum.	,407	,686		

Açıklanan Toplama Varyans: % 40,85

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda karar verilen iki faktörlü yapının doğruluğunun sınanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Model uygunluğunun değerlendirilmesinde doğrulayıcı faktör analizi kapsamında; uyum iyiliği indeksi (goodness of fit index-GFI), düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (adjusted goodness of fit index-AGFI), normlanmış uyum indeksi (normed fit index-NFI), normlaştırılmamış uyum uyum indeksi (NNFI), Karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) ve yaklaşık hataların ortalama karekökü (Root mean square error of approximation-RMSEA) dikkate alınmıştır.

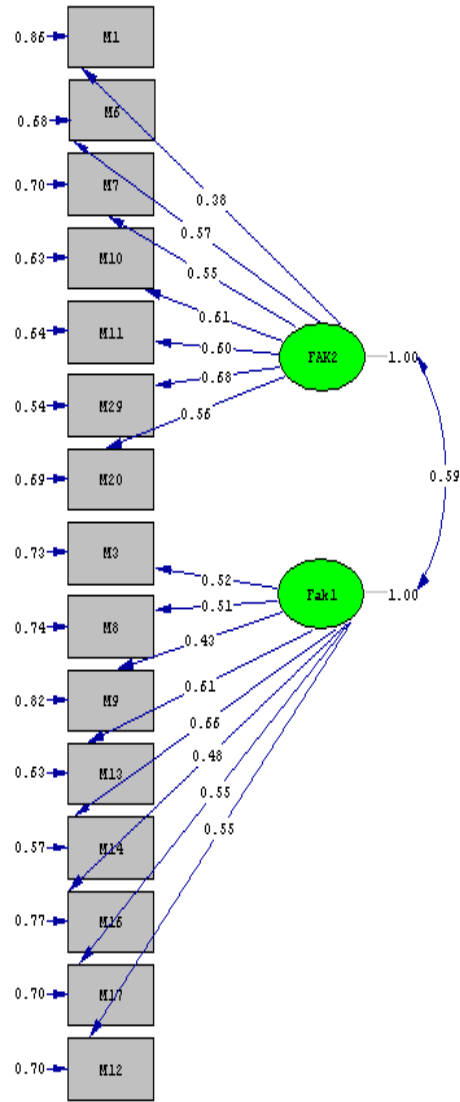
χ^2/df oranının 3 veya daha düşük değer alması, CFI, NNFI, NFI, GFI, AGFI değerlerinin .90'dan yüksek olması, RMSEA anlamlılık düzeyinin .06'dan düşük olması genellikle faktör yapısının uyumlu olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Heubeck & Neill, 2000; Sanders ve diğ., 2005; Kahn, 2006; Hoe, 2008).

Yapılan DFA sonucunda; RMSEA, .041; $\chi^2/df=1.4$; NFI=.86; NNFI=.94; CFI=.95; GFI=.93; AGFI=.91 olarak bulunmuştur. Gerçekleştirilen analizler sonucunda, modelin veri ile iyi bir uyum sağladığı söylenebilir. Bu bulgular, SYÖİÖ'nin faktör yapısını doğrular niteliktedir. Ölçeğe ilişkin DFA sonucunda ortaya çıkan path diagramı ve faktör yükleri şekil 1'de yer almaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/...Fall 2013

Chi-Square=119.54, df=87, P-value=0.01185, RMSEA=0.041

Şekil 1. Sınıf Yönetimi Özyeterlik İnançları Ölçeği'ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

SYÖİÖ'nin Güvenirlilik Çalışmasına İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen değerler Tablo 2'de yer almaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

Tablo 2. Madde Analizi Sonuçları

Faktör 1 Madde no	Madde Toplam Korelasyonu	Alt%27-Üst%27 t
Madde 3	,407	11,465
Madde 8	,392	11,824
Madde 9	,301	6,807
Madde 13	,495	13,687
Madde 14	,514	13,051
Madde 16	,302	8,450
Madde 17	,471	12,624
Madde 12	,480	13,185
Madde 1	,351	8,133
Madde 6	,512	14,262
Madde 7	,442	11,759
Madde 10	,480	13,685
Madde 11	,406	10,300
Madde 29	,510	14,427
Madde 20	,397	12,237

Ölçek Geneli Cronbach Alpha = .81

I.Faktör (Sınıf yönetimi Yeterlik İnancı) Cronbach Alpha= .76

II.Faktör (Sonuç Beklentisi) Cronbach Alpha= .77

Spearman Brown İki Yarı Test Korelasyonu= .75

Test-tekrar testKorelasyonu=.85

Güvenirlilik

Her bir sorunun varyansına dayalı olarak hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.81'dir. Alt faktörlerden elde edilen iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .76, .77 olarak belirlenmiştir. Özdamar'a (1999:522) göre ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı; $.80 \leq \alpha < 1.00$ aralığında ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Madde Analizi

İç tutarlılığın tespitinde ölçekte yer alan maddelerin kişileri ne kadar ayırt ettiğini incelemek amacıyla; öncelikle düzeltilmiş madde toplam korelasyonları hesaplanmış, sonrasında üst %27 ile alt %27 grupların ortalama puanları arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek amacıyla t-testi yapılmıştır. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyonu değerleri 0.30-0.51 arasında değişmektedir. Üst-alt %27'lik grupların puanları arasında yapılan t-testi sonucunda tüm sorular için iki grup arasındaki farklılığın $\alpha=.001$ düzeyinde anlamlı olduğu saptanmıştır.

İki Yarı Test

Testin birbirine eşit iki ayrı yarıya ayrılması ile hesaplanan Spearman-Brown iç tutarlılık katsayısı ise 0.75 olarak belirlenmiştir. Dolayısı ile SYÖİÖ 'ndeki bütün maddelerin aynı özelliği ölçtüğü söylenebilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/...Fall 2013

Test-Tekrar Test

Güvenirlilik çalışmasının bir diğer aşamasında ölçeğin ölçüm kararlılığını belirlemek amacıyla test-tekrar test çalışması yapılmış, ölçek 200 öğrenciye 20 gün arayla uygulanmış ve elde edilen puanlar arasındaki Pearson korelasyon katsayısı .85 olarak belirlenmiştir.

Faktör analizinden sonra belirlenen alt faktörlerin birbiriyle ve ölçeğin bütünüyle olan korelasyonları incelenerek ulaşılan değerler tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3.Sınıf Yönetimi Öz-Yeterlik İnancı ve Alt Faktörler Arasındaki Korelasyonlar

	Ölçek Toplam	1.Alt faktör
1.Alt faktör	.942**	-----
2.Alt faktör	.946**	.746**

**P<.01

Tablo 3’ incelendiğinde ölçekten elde edilen puanlarla alt faktörlere ait puanlar arasındaki korelasyonlar 0,75 ile 0,95 arasında değişmektedir. Ölçeğin alt faktörlerle ve faktörlerin birbirleriyle $\alpha=0.01$ anlamlılık düzeyinde yüksek pozitif ilişki içerisinde oldukları gözlenmektedir. Korelasyonun yüksek ve anlamlı olması iki alt faktörün sınıf yönetimi öz-yeterlik yapısının alt faktörleri olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmayla, Sınıf Yönetimi Öz-Yeterlik İnancı belirmek amacıyla iki alt boyuttan oluşan toplam 15 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Bu amaçla öncelikle 29 maddelik bir deneme ölçeği hazırlanmış, hazırlanan bu ölçek son sınıfta öğrenim gören 442 öğretmen adayına uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde öncelikle açıklayıcı faktör analizi yapılmış, faktör yükleri 0.45’in altında ve madde toplam korelasyonu .30’un altında olan maddeler elenmiştir (Büyüköztürk, 2007). Bu işlemler sonucunda Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.81, alt faktörlerden elde edilen iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .76, .77 olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda 15 maddelik iki faktörlü modele DFA analizi yapılmış, RMSEA, .041; $\chi^2/df=1.4$; NFI=.86; NNFI=.94; CFI=.95; GFI=.93; AGFI=.91 olarak bulunmuştur. Elde edilen değerlerin uyum indisleri düzeyi yeterli kabul edilerek 15 madde ve iki faktörlü yapısı ile ölçek son şeklini almıştır (Çokluk ve diğ.2010).

İki faktörlü bir yapıdan oluşan sınıf yönetimi özyeterlik inançları ölçeğinin geliştirilmesi sürecinde yapılan AFA ve DFA sonuçları modelin kabul edilebilir düzeylerde olduğunu, güvenilirliğe ilişkin yapılan analizler ise ölçeğin güvenilir ve madde ayırt ediciliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Literatür incelendiğinde, sınıf yönetimi boyutunu da içinde barındıran temelde öğretmenlerin genel özyeterliklerini belirlemek amaçlı başlıca iki ölçeğe rastlanmaktadır. Bunlardan ilki Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından hazırlanmış olan “Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği” ölçeğin Türkçeye adaptasyonu, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılmıştır. Diğeri ise Dellinger ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen Öğretmen Özyeterlik İnancı Ölçeği’dir. Her iki ölçme aracında da sınıf yönetimi öğretmen özyeterliğinin bir alt boyutu olarak belirlenmiştir. Bu çalışma başlı başına öğretmen adaylarının sınıf yönetimi özyeterlik inançlarını belirlemeye yönelik olmasıyla ve daha fazla maddeyle sınıf yönetimi özyeterliğini yoklamasıyla farklılaşırken, öğretmen yeterliliğinin önemli belirleyicilerinden birisi olan sınıf yönetimi özyeterliğini yoklamasıyla temelde benzeşmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

Öğretmen adayları için zorlandıkları konuların başında gelen sınıf yönetimi ve bununla ilgili özyeterlik inançlarının kazanılması için hizmet öncesi eğitim önemli bir süreçtir. Öğrencilerin gerek sınıf yönetimi özyeterlik inançlarının belirlenmesi gerekse bu anlamda uygulanan farklı yöntem strateji ve uygulamaların öğrencilerin özyeterlik inançlarına etkisinin incelenmek istendiği araştırmalarda bu aracın kullanılabilceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, K.Ü. (2007). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- AYDIN, A. (2009). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- BANDURA, A. (1982). Self-efficacy Mechanism in Human Agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-147.
- BANDURA, A. (Ed.). (1995). Exercise of Personal and Collective Efficacy in Changing societies. *Self-efficacy in changing societies*. (pp. 1-45). New York: Cambridge University Press.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş., Kiliç Çakmake., Akgünö.E., Karadenizş. Ve Demirelf. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş onbeşinci baskı),Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*(8.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- CELEP, C.(2000). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- CANNON, J. R. & Scharmann, L. C. (1996). Influence of a Cooperative Early Field Experience On Preservice Elementary Teachers' Science Self- Efficacy. *Science Education*, 80, 419-436.
- ÇAKIROĞLU,E. ve Işıksal,M. (2009).İlköğretim Öğretmen Adaylarının Matematiğe Yönelik Tutum ve Özyeterlik Algıları. *Eğitim ve Bilim*,34,133-139.
- COLLINS, K. M. T., James T. L. , Minor L. C., Onwuegbuzie A. J. , Witcher L. A. & Witcher A. E. (2002). Relationship Between Teacher Efficacy and Beliefs About Education Among Preservice Teachers, Paper Presented at the Annual meeting of the Mid-South Educational Research Association, Chattanooga, TN, November 6,2002, http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/1a/eb/a7.pdf, (02.09.2010).
- ÇOKLUK, Ö. ve Diğ. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli statistik*. Ankara: Pegem Akademi.
- DELLINGER, A. B., Bobbett, J. J., Olivier, D. F., & Ellet C. D. (2008). Measuring teachers' self-efficacy beliefs: Development and use of the TEBS-Self. *Teaching and Teacher Education*, 24(3), 751-766
- DEMİRTAŞ, H. (Ed.). (2005). Sınıf Yönetiminin Temelleri. H. Kıran. *Etkili Sınıf Yönetimi*(ss. 1-32). Ankara: Anı Yayıncılık.
- DEMİRTAŞ, H., Cömert,M. ve Özer,N.(2011). Öğretmen Adaylarının Öz yeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36,96-111.
- DOĞAN, N., Beyaztaş, D.İ ve Koçak,Z.(2012).Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Özyeterlik Düzeyinin Başarıya Etkisinin Sınıf ve Cinsiyete Göre İncelenmesi: Erzurum İli Örneği. *Eğitim ve Bilim*,37,224-237.
- DÖNMEZ,B. (2008). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- ENOCHS, L. G. & Riggs, I. M. (1990). Further development of an elementary science teaching efficacy belief instrument. A preservice elementary scale. *School Science and Mathematics*, 90 (8), 694-706.
- ERDOĞAN, İ. (2004). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- GODDARD, R. D. & Goddard, Y. L. (2001). A Multilevel Analysis of The Relationship Between Teacher and Collective Efficacy Urban Schools. *Teaching and Teacher Education*, 17, 807-818.
- GIBSON, S. & Dembo, M. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Education Psychology*, 76, 569-582.
- GUSKEY, T.R. ve Passaro, P.D. (1994). Teacher Efficacy: A Study of Construct Dimensions. *American Educational Research Journal*. 31, 627-645.
- GÜROL, A., Altunbaş, S. ve Karaaslan, N. (2010). Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ve Epistemolojik İnançları Üzerine Bir Çalışma. *e-Journal of New World Sciences Academy*. 5(3), 1395-1404, [Online]: <http://newwsa.com> (21.12.2011).
- HEUBECK, B. G. & Neill, J. T. (2000). Confirmatory Factor Analysis and Reliability of the Mental Health Inventory for Australian Adolescents. *Psychological Reports*. 87. 431-440.
- HOE, S.L. (2008). Issues and Procedures in Adopting Structural Equation Modeling Technique. *Journal of Applied Quantitative Methods*. 3(1). 76-83.
- KAHN, J. H. (2006). Factor Analysis in Counseling Psychology Research, Training, and Practice: Principles, Advances, and Applications. *The Counseling Psychologist*. 34(5). 684-718.
- MILNER, H. Richard. A. (2002). Case Study of an Experienced English Teacher's Self-Efficacy and Persistence through 'Crisis' Situations: *Theoretical and Practical Considerations*, *High School Journal*, Oct/Nov, Vol:86, Issue 1.)
- ÖZDAMAR, Kazım.(1999). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*.Eskişehir:Kaan Kitabevi.
- SANDERS, R. D., Allen, D. N., Forman, S. D., Tarpey, T., Keshavan, M. S. & Goldstein, G.(2005). Confirmatory Factor Analysis of the Neurological Evaluation Scale in Unmedicated Schizophrenia. *Psychiatry Research*. 133. 65-71.
- SOODAK, L. C. & Podell, D. M. (1998). Teacher efficacy and the vulnerability of the difficult-to-teach student. *Advances in Research on Teaching*, 7, 75-109.
- TABACHNICK, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- TSCHANNEN-MORAN, M., Woolfolk Hoy, A. & Hoy, W. K. (1998). Teacher Efficacy: *Its Meaning and Measure, Review of Educational Research*, 68(2), 202-248, http://www.des.emory.edu/mfp/RER_Teacher_Efficacy_1998.pdf, (02.09.2010).
- TSCHANNEN-MORAN, M. & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17 (7), 783-805.
- WOOLFOLK, A. E., Rosoff, B. & Hoy, W. K. (1990). Teachers' sense of efficacy and their beliefs about managing students. *Teaching and Teacher Education*, 6(2): 137-148.
- YILMAZ M. ve diğerleri (2004). Yabancı Dilde Hazırlanan Bir Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeğinin Türkçe ye Uyarlanması. VI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 9-11 Eylül; 805.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

